

Podstatná jména konkrétní a abstraktní:

Substantivos concretos e abstractos:

Substantivos concretos:

Konkrétní: konkrétní osoby, jména osob, názvy míst, institucí, rodu, druhu, nebo jejich členů.

Fyzicky se jich můžeme dotknout.

Substantivos abstractos:

Abstraktní: pojmy, činnosti, vlastnosti.

Podstatná jména vlastní a obecná

Substantivos próprios e comuns:

Substantivos próprios:

Vlastní podstatná jména – názvy osob, institucí, zemí, měst, PÍŠÍ SE VELKÝM PÍSMENEM

Substantivos comuns:

Obecná podstatná jména: Jsou to názvy bytostí, a věcí. Neindividualizují bytosti a věci,

Podstatná jména hromadná:

Substantivos colectivos:

hromadná – forragem, folhagem, banda, ...

1. Jména, která mají pouze nebo převážně tvary čísla jednotného

Ta označují předměty, jevy, jež jsou svou povahou jedinečné. Tato jména však často přejímají tvary množného čísla – předpoklady jsou pro to dány důvody formálními (potenciálně lze tvořit tvary obou čísel – *dobrá vína*) a významovými (změny, modifikace významu, např. *láska – lásky malé plavovlásky*).

1.1 Vlastní jména NOMES PRÓPRIOS

Vlastní jména jsou spjata jen s jedním označovaným objektem. Při tvorbě tvarů množného čísla tak u vlastních jmen dochází k přenášení názvu jednoho objektu na mnoho jiných na základě společných rysů. Jde o:

- metaforické přenesení (*Não há muitos Saramagos*)
- metonymické přenesení (*Há muitos Van Ghog na Galeria*)
- názvy skupinové, které označují jevy téhož jména (*Dia dos Santos*)

Pravidelné soubory tvarů čísla jednotného a množného jsou vytvářeny i na základě

- a) významového přehodnocení vlastních jmen nebo
- b) na základě metonymického vztahu (označení celé třídy předmětů):

a) významové přehodnocení: *dom-joão* (,donchuán záletník'), *lázaro* (,nemocný člověk'), *mecenas* (,sponzor, štedrý člověk').

1.2 Abstraktní jména – NOMES ABSTRACTOS

Tzv. abstrakta pojmenovávají:

- a) děje, tato podstatná jména jsou odvozena od sloves (*o pensamento*)
- b) vlastnosti, tato jména jsou nezřídka odvozena od jmen přídavných („a sabedoria“ - *moudrost*, „frescura“ - *svěžest*)

Vytváříme-li tvary množného čísla od podstatných jmen abstraktních, měníme tím jejich výchozí význam, např.:

- a) vlastnost (*a alegria*, *a estupidez*) je modifikována na projevy vlastností (*muitas alegrias*, *só estupidezes*)
- b) děje (*construção*) nabývají významu výsledku tohoto děje (*construções*)

1.3 Jména látková – NOMES MASSIVOS

Jména látková označují hmotu nebo látku jevící se jako amorfni, kompaktní, nerozčleněný celek. Mezi jména látková jsou řazeny některé potraviny, nápoje, tekutiny, kulturní plodiny, užitkové hmoty, přírodní jevy, kovy, chemické prvky. Jména látková můžeme počítat, ale kvantitativní vztahy jsou pak vyjadřovány lexikálně – pomocí jiných slov: *um pedaço de ferro* – *kousek železa*, *grau de trigo* – *zrnko obilí*, *uma fatia de fiambre* – *plátek šunky*. Množné číslo poté vyjadřuje různé druhy látek (*os vinhos brancos e tintos* – *bílá a červená vína*) nebo jistá ustálená množství látek (*três chás*). Množným číslem lze také zdůraznit velkou míru, intenzitu, popř. opakovaný výskyt jevu (*coisas do outro mundo* – *coisas*, *histórias ou factos incríveis*; *Coisas e coisas* – *nada de importante*; *coisas da breca* – *coisas espantosas*).

1.4 Jména hromadná - NOMES COLECTIVOS

Jde o názvy lidských a zvířecích kolektivů, rostlinných porostů, souborů věcí a přírodních jevů. Podstatné jméno hromadné pojmenovává soubor (souhrn, celek) počítatelných jednotlivin téhož druhu, což se vyjadřuje i slovotvornými prostředky, příponami: *-í*, *-oví*, *-stvo*, *-ctvo* (*listí* - *FOLHAGEM*, *stromoví* - *ARVOREDO*, *panstvo* - *SENHORIAL*,). Některá jména hromadná však nejsou tvořena specifickými

příponami, „hromadnost“ není vyjadřována slovotvorně. Jsou to jména: *dobytek - rebenho, hmyz - enxame*), kde je „hromadnost“ vlastní základnímu, neodvozenému tvaru podstatného jména.

Podstatná jména hromadná lze počítat jen jako celky – ve spojení s druhovými číslovkami nebo pomocí neurčitých kvantitativních výrazů – muita folhagem.

2 Jména, která mají pouze nebo převážně tvary čísla množného

Označují jak více předmětů či jevů, tak i jen jeden předmět či jev.

2.1 Podstatná jména pomnožná

Jména pomnožná mohou svými tvary označovat jak množství, tak jednotlivinu: *jedny* nebo *dvoje housle*, nebo v některých případech jednotlivinu vůbec neoznačují (*mluvidla*). Tvary množného čísla jsou zde bezpříznakové, o množství nic nevyovídají. Množství se proto vyjadřuje pomocí číslovek druhových (*dvojí plavky* – dva druhy: jednodílné a dvoudílné) nebo souborových (*troje kalhoty* – tři kusy tohoto druhu oblečení) nebo je množství dáno kontextem.

Mezi jména pomnožná patří:

Os Ademanes – strojenost, afektovanost.

Os Afazeres – práce, závazek, zaneprázdnění.

As Alvíssaras – nálezné, odměna.

Os Anais – anály, akta, sborník, letopisy.

Os Arredores – okolí.

Os Avós – prarodiče.

As Belas-artes – výtvarné umění.

Os Confins – hranice, limit. Os confins do mundo – tam, kde lišky dávají dobrou noc.

As Exéquias – pohřební obřady.

As Férias – prázdniny.

As Núpcias –svatba, manželství.

As Trevas – tma, temno, temnota. O anjo das trevas – ďábel.

Os Víveres – potraviny.

Nomes de naipes: (copas, ouros, espadas, paus)

Názvy karet: (srdce, káry, piky, kříže).

ROD PODSTATNÝCH JMEN: O GÉNERO DOS SUBSTANTIVOS

masculino x feminino

Rod mužský – o género masculino – zahrnuje podstatná jména, která nesou člen o
o aluno, o pão, o poema,

Rod ženský – o género feminino . zahrnuje podstatná jména, která nesou člen a
a casa, a mão

Rod podstatných jmen není pravidelný, ani co se týče významu a ni co se týče jeho koncovky.
Můžeme si to usnadnit následujícími pravidly:

**Z hlediska významového se dělí podstatná jména ženského a mužského rodu
následujícím způsobem:**

Mužského rodu jsou:

- a) jména mužů, a funkcí, které jsou jimi vykonávány
João, mestre, padre, rei
- b) názvy zvířar mužského pohlaví
cavalo, galo, gato
- c) názvy jezer, hor, oceánů, moří, řek, větrů:
lago, monte, oceano, rio, vento
o Amazonas, o Atlântico, os Alpes, o tufão, o furacão
- d) názvy měsíců a světových stran
Março, Setembro....
O Norte, o Sul...

Ženského rodu jsou zejména:

- a) jména žen a funkce jimi vykonávané
Maria, professora, doutora, rainha
- b) názvy zvířat ženského pohlaví
a égua, a galinha, a gata
- c) názvy měst, ostrovů, které jsou odvozeny od a cidade, a ilha
a Sicília, as Antilhas.....
ale POZOR: o Rio de Janeiro, o Porto, o Cairo, o Havre

**Podle koncovky se dělí podstatná jména ženského a mužského rodu
následujícím způsobem:**

1. Jsou mužského rodu podstatná jmén zakončená na nepřízvučné **–o**.
o aluno, o livro, o lobo, o banco
2. Jsou ženského rodu podstatná jména zakončená na nepřízvučné **–a**.
a aluna, a caneta, a mesa....

**POZOR NA SLOVA ŘECKÉHO PŮVODU (především ta, která končí na -ema, -
ama atd)**

o clima, o cometa, o dia, o fantasma, o mapa, o planeta, o telefonema, oo fonema....

3. Podstatná jména končící na **–ão**:

Většinou konkrétní podstatná jména jsou mužského rodu a abstraktní podstatná jména jsou ženského rodu.

o balcão, o feijão, o algodão

Ale

a operação, a produção, a opinião, a educação...

JAK SE TVOŘÍ ŽENSKÝ ROD.

1. Podstatná jména, která označují osoby a zvířata jsou ohebná nejen v čísle, ale i v rodě. Mají tedy jeden tvar pro vyjádření mužský rod a jeden tvar pro ženský rod:

Homem – mulher

Aluno – aluna

Cidadão – cidadã

Cantor – cantora

Profeta – profetisa

- Tvar ženského rodu tedy může být rozdílný od tvaru podstatného jména mužského rodu:

HOMEM – MULHER

- Tvar ženského rodu může být odvozen od tvaru podstatného jména mužského rodu:

ALUNO – ALUNA

Podstatná jména mužského a ženského rodu, která mají rozdílný kořen:

Je třeba znát:

masculino	femenino		masculino	femenino
boi	vaca		genro	nora
cão	cadela		homem	mulher
cavalo	égua		marido	mulher
carneiro	ovelha		pai	mãe
zangão	abelha			
bode	cabra		macho	fêmea

Podstatná jména ženského rodu jsou odvozena od tvaru mužského rodu:

1. Podstatná jména mužského rodu jsou zakončena na nepřízvučné **-o**,

Podstatná jména ženského rodu pak na **-a**.

GATO – GATA

LOBO – LOBA

POMBO – POMBA

ALUNO – ALUNA

2. Podstatná jména ženského rodu se tvoří tak, že se za tvar mužského rodu přidá koncovka

-a

CAMPONÊS – CAMPONESA

FREGUÊS – FREGUESA

PORTUGUÊS – PORTUGUESA

FRANCÊS – FRANCESA

LEITOR – LEITORA

PINTOR – PINTORA

Další pravidla:

- A. Podstatná jména zakončena na –ão mohou tvořit ženský rod třemi způsoby:
- a) **-ão** se mění na **-oa** ermitão – ermitoa, patrão - patroa
- b) **-ão** se mění na **-ã** cidadão – cidadã; irmão –irmã
castelão – castelã, cirurgião - cirurgiã
- c) **-ão** se mění na **-ona** comilão – comilona; solteirão – solteirona;
bonachão-bonachona; pobretão – pobretona

Poznámka : (Observação)

Nepravidelné tvoření podstatného jména ženského rodu:

Barão – baronesa
Ladrão – ladra (někdy se používá ladrona)
Lebrão – lebre
Sultão – sultana

B. Podstatná jména končící na – **or** tvoří normálně ženský rod připojením koncovky –**a**.

PASTOR – PASTORA
REMADORA – REMADORA

ALE POZOR NA VÝJIMKY:

ACTOR – ACTRIZ
IMPERADOR – IMPERATRIZ
EMBAIXADOR – EMBAIXATRIZ /EMBAIXADORA

C. Podstatná jména, která označují šlechtický titul mají v ženském rodě koncovky:

-esa, -essa, -isa
ABADE – ABADESA
BARÃO – BARONESA
CONDE – CONDESA
DUQUE – DUQUESA
SACERDOTE – SACERDOTISA
PRÍNCIPE – PRINCESA

D. Podstatná jména, která končí na –e jsou většinou uniformní, tzn., že mají stejný tvar pro mužský a ženský rod. Zapamatujme si pouze následující podstatná jména, která končí na – e, ale mají tvar ženského rodu odlišný.

GOVERNANTE – GOVERNANTA
INFANTE – INFANTA
MONGE – MONJA

E. Pak si zapamatujme následující podstatná jména☺

masculino	Femenino		masculino	femenino
Avô	Avó		profeta	profetisa
Cônsul	Consulesa		rapaz	rapariga
Czar	Czarina		rei	rainha
Herói	Heroína		réu	ré
Poeta	Poetisa		frade	freira

SUBSTANTIVOS UNIFORMES

Podstatná jména vyjadřující názvy zvířat, která mají stejný tvar a rod pro obě pohlaví:

A águia – orel, orlice

A mosca – moucha

O polvo – chobotnice

A pulga – blecha

O tigre – tygr

A sardinha – sardinka

A cobra – kobra

Pokud chceme specifikovat pohlaví, pak přidáme za dané podstatné jméno macho nebo fêmea:

O crocodilo macho, crocodilo fêmea...

Podstatná jména, která označují osoby a mají jeden tvar a jeden rod:

ZAPAMATUJTE SI!!!

O apóstolo – apoštol

O cônjuge – (manžel, manželka)

O indivíduo – jedinec, individuum

A criança – dítě

A criatura – bytost

A pessoa – osoba

A testemunha – svědek

A vítima – oběť

Podstatná jména mají stejný tvar pro mužský i ženský rod, ale mění se člen:

Masculino	femenino		masculino	femenino
O agente	A agente		O imigrante	A imigrante
O artista	A artista		O turista	A turista
O colega	A colega		O intérprete	A intérprete
O cliente	A cliente		O jornalista	A jornalista
O dentista	A dentista		O jovem	A jovem
O estudante	A estudante		O pianista	A pianista

Podstatná jména mění význam podle rodu:

O cabeça	Velitel	A cabeça	Hlava
O capital	kapitál	A capital	Hlavní město
O corneta	kometa	A cometa	Drak
O cura	farář	A cura	léčba
O guarda	Strážník, hlídač	A guarda	Stráž, hlídka
O guia	Návod, směrnice, průvodce	A guia	Potvrzení, průvodní list
O lente	Univerzitní profesor	A lente	Čočka (oční)
O voga	Kromidelník (veslice)	A voga	Móda, veslování

PRAVIDLA O TVOŘENÍ MNOŽNÉHO ČÍSLA:

a) PŘIPOJENÍM NOMINÁLNÍ KONCOVKY –S, a to tam, kde podstatná jména končí na:

- 1 – samohlásku nebo orální dftong livro – livros; lei – leis;
- 2 – nosová samohláska přízvučná či nepřízvučná: irmã – irmãs; dom – dons; álbum –álbuns;
- 3 – nazální doftongy –ãe a ão : ães, ãos, ões.

b) PŘIPOJENÍM NOMINÁLNÍ KONCOVKY –ES